

Norges vassdrag- og energidirektorat
Postboks 509I Majorstua
030I Oslo

Høringsuttalelse Selura Kraftverk – saksnummer 200904979

Selura Fiske og Grunneierlag viser til tidligere kontakt med NVE om Selura Kraftverk og reguleringen av Selura. Laget har arbeidet videre med saken og avgir med dette den endelige høringsuttalelsen innen fristen 27. juni 2014.06.14.

1. Om Selura Fiske og Grunneierlag

Selura Fiske og Grunneierlag organiserer ca. 75 grunneiere langs Selura. De fleste av medlemmene bor og har sitt virke langs Selura og utøver både nærings- og friluftaktiviteter rundt vannet. Noen av medlemmene er også engasjert i turisme- og reiselivsaktiviteter med Selura som et sentralt fundament. Med engasjerte medlemmer har laget en inngående kjennskap til vannet – med historikk og nåværende utnyttelse. Selura Fiske og Grunneierlag er ut fra dette en viktig høringspart som representerer både næringsinteresser og allmenne interesser rundt vannet.

2. Sammendrag av våre synspunkter

Selura Fiske og Grunneierlag mener at nåværende reguleringsregime er utilfredsstillende. Det nye kraftverksinitiativet som kan få rustet opp reguleringsanlegget og få reguleringen inn i fastere former vil være positivt samlet sett for Selura så sant reguleringen holdes innenfor faste rammer. Selura Fiske og Grunneierlag setter følgende krav til maksimal regulering:

Vintersesong 1.10 – 30. 4: HRV 31,81 – LRV 30,81

Sommersesong 1.5 – 30. 9: HRV 31,72 – LRV 31,15

Eventuell regulering ut over disse grensene vil føre til så store skadevirkninger for fisket, båtferdsel på Selura, bade- og vannsportaktiviteter langs vannet, vannforsyning i brønner og flom/utvasking langs vannet at ulempene ved kraftutbyggingen blir klart større enn fordelene. Selura Fiske og Grunneierlag vil gå imot kraftverksprosjektet viss ikke reguleringen kan holdes innenfor våre nevnte grenser.

Den planlagte minstevassføringen på 100 l/sekund mener vi er tilstrekkelig høy. Og i langvarige tørkeperioder, slik som vi har nå, ser vi risikoen for at den kan være for høy til å opprettholde LRV. Vi ser ulempene ved en mulig vannstand under LRV som større enn ulempene ved lavere minstevassføring i elva og mener derfor at opprettholdelse av LRV må prioriteres foran et minstevasslipp på 100 l/sek.

3. Historikk, rettighetsforhold og dagens driftssituasjon

En del av historikken bak ervervet av fallrettighetene og reguleringsavtalene er omtalt i konsesjonssøknaden. Disse avtalene kom i stand for å skaffe energi til industriutbyggingen i Drangeid. Og det er klart at reguleringen av Selura har vært og er basert på privatrettslig grunnlag – ikke på offentlige vedtak. Tiden for direkteforsyning av kraft til lokal småindustri er for lengst forbi. Så vidt vi kan registrere, er det gamle kraftverket i dag bare periodevis i drift og da bare til egen utnytting av kraften – ikke salg ut på kraftnettet. Reguleringstiltakene synes å være i samsvar med dette – noe sporadiske og tilfeldige. Reguleringsanleggene på stemmen er også dårlig vedlikeholdt og lite i stand til å imøtekomme en effektiv og rasjonell regulering. Lukene er små og i dårlig stand, og stemmen mangler overløp. Ved utilfredsstillende vannstand hender det ofte at Selura Fiske og Grunneierlag tar initiativ mot konsesjonssøkeren for å få iverksatt reguleringstiltak, og vi møter da vanligvis positiv respons på dette.

Selura Fiske og Grunneierlag registrerer videre at det fra flere hold er reist spørsmålsteget ved om de gamle fallrettservervene har gyldighet for ny, moderne kraftverksutbygging for kraftsalg, og videre om gyldigheten av de gamle reguleringsrettene. I forbindelse med høringen av konsesjonssøknaden vil ikke laget gå nærmere inn på disse problemstillingene. Vi slår fast at det gjennom lang tid nå har vært utført kraftproduksjon av interessene bak søknaden, og at Selura har vært undergitt en viss regulering uten at det på lang tid har vært formelle tvister knyttet til dette. Stemmen ved utløpet av Selura skal ha historikk tilbake til 1600-tallet, og det er nå uten tvil behov for opprusting av anlegget og fastere former for reguleringen. Standpunktet vårt er likevel ikke til hinder for at Selura Fiske og Grunneierlag eller medlemmer i laget kan komme tilbake med erstatningskrav i fall en for sterk tillatt regulering i framtiden skulle føre til økonomisk tap.

I denne forbindelse har vi også merket oss at konsesjonssøkeren i den siste utgaven av konsesjonssøknaden har tatt med et nytt punkt III om samtykke til ekspropriasjon etter oreigningslova dersom det ikke oppnås minnelig avtale. Dette kan jo leses som at det sås tvil om rettighetene. Men det kan også alternativt oppfattes som et punkt som bare er tatt med for sikkerhets skyld. Selura Fiske og Grunneierlag mener at ekspropriasjonsvedtak ikke kan være aktuelt. I den grad det skulle være tvil om rettighetene, må dette søkes løst gjennom forhandlinger og avtale.

4. Konsesjonssøknaden

Konsesjonssøknaden gjør greit rede for planene for det nye kraftverket, men er noe mangelfull på enkelte punkter. Dette gjelder ikke minst skadevirkninger for en rekke faktorer rundt Selura ved for høy og ved for lav vannstand. Nærmere om dette følger under pkt. 6 og 7 nedenfor. Vi har også enkelte merknader til framstillingen av reguleringshistorikken, se punkt 5 nedenfor og dessuten punkt 8. Enda en faktor som har betydning for skadevirkningene ved for høy og for lav vannstand er fritidsbruken av vannet. Søknaden er etter vår mening ufullstendig på dette punktet og inneholder enkelte feil.

4.1. Fritidsbruken av Selura og områdene rundt vannet

Fritidsbruken av vannet har vært jamt økende gjennom årene, og Selura er nå en svært viktig fritidsfaktor for både fastboende, hytteeiere og tilreisende turister. Badeliv, båtsport, fiske og

vannskiaktiviteter florerer om sommeren og er avhengig av vannstander som ikke blir for lave eller for høye. Søknaden får ikke tilstrekkelig godt fram omfanget av disse aktivitetene som blir skadelidende ved for sterk regulering. Båtantallet er sterkt underestimert, og fritidsbebyggelsen langs vannet er det i liten grad fokusert på.

5. Reguleringen og reguleringshøydene

I søknaden er det omtalt laveste og høyeste mål på stemmen ved utløpet av Selura – 31,98 meter på laveste punkt og 32,07 på høyeste. Videre er det omtalt merker rundt vannet for at grunneierne skulle kunne følge med i vannstanden. I søknaden er det tatt utgangspunkt i at 31,98 meter tilsvarer høyeste tillatte regulering. Etter vår erfaring og oppfatning inneholder ikke de gamle reguleringsavtalene konkrete høydeangivelser, bare omtaler av merker og påbygging på stemmen. Sentralt står da merker på høyden 31,91. Det er noe avvik på høydene oppmerket rundt vannet, men 31,91 ser ut til å være hovedhøyden. Denne korresponderer også med to merker som finnes på innsiden av stemmen. Vi vurderer det slik at disse merkene – på angitt høyde 31,91 – representerer det som historisk var ment som høyeste regulering – selv om det i søknaden med vedlegg er argumentert for et nivå som ligger 7 cm høyere. Vi ønsker å peke på disse forholdene selv om dette egentlig ikke er sentralt i forbindelse med nåværende konsesjonssøknad. Men da de gamle reguleringsrettighetene er omtalt i søknaden med angivelser av konkrete høydetall, er det likevel essensielt for oss å kommentere dette.

I og med at det gamle reguleringsregimet bygde på et privatrettslig grunnlag for å forsyne daværende industri med energi, mener vi at NVE nå i forbindelse med ny konsesjonssøknad må stå helt fritt til å fastsette reguleringsgrensene på grunnlag av en samlet vurdering av fordeler og ulemper. Vi har forståelse for at konsesjonssøkeren ønsker å utnytte reguleringsmagasinet til økt kraftproduksjon. Og sannsynligvis vil en regulering være en betingelse for at det skal bli økonomi i en ny kraftverkssatsing. I en viss grad slutter vi oss til det som er uttalt i pkt. 1.2.2 i søknaden om at flomregulering er en fornuftig del av begrunnelsen for tiltaket. Men vi er ikke enige i de forslåtte nivåer og tidsintervaller for reguleringen. Fordelene for kraftproduksjonen ved reguleringen må veies mot ulempene for allmenne og andre interesser ved for høy og for lav vannstand. Hyppige og kraftige regulerings tiltak vil kunne virke negativt for andre interesser ved at det i praksis vil føre til mer utvasking langs vannet og virke uheldig spesielt ved badeplasser, brygger og andre anlegg langs vannet. Like fullt mener vi en regulering må aksepteres, men at dette må bety en innsnevret regulering i både i forhold til de tidlige maksimalgrenser og i forhold til søknaden.

Videre merker vi oss at søkeren legger opp til en normaldrift med ganske høy vannstand gjennom vinterperioden og en nedtapping gjennom sommeren til LRV. Med tilstrekkelig stamme rammer for HRV og LRV kan dette være et fornuftig driftsmønster. Men vi vil peke på at man også kan få periode og år som avviker sterkt fra normalsituasjonen. Dette gjelder både for nedbørsforhold, temperaturer og ikke minst kraftpriser. Dermed kan det oppstå perioder der det vil være lønnsomt for kraftverkseieren med en helt annen reguleringsmodell enn den normale. Hvis kraftverket står fritt til å utnytte slike situasjoner som kan oppstå, må det tas høyde for at HRV og LRV kan inntreffe både sommer og vinter, og konsekvensene ved de ulike årstider må hensyntas.

5.1. Sommer- og vinterregulering

Konsesjonssøknaden forutsetter et reguleringsregime som skal ta hensyn til båttrafikken ved å forutsette LRV på 30, 8I i sommerperioden *1. juni til 31. august*, mens vinterreguleringen har LRV på 30,5I. HRV er fastsatt til 31,98 hele året. Vårt syn er at disse grensene er for vide og vil føre til for store skadevirkninger for andre interesser. I den fem år gamle brukerundersøkelsen som SWECO utførte for konsesjonssøkeren oppga Selura Fiske og Grunneierlag HRV 31,8I og LRV 30,8I som akseptable reguleringsgrenser. For vintersesongen holder vi fast ved disse grensene. Men etter at konsesjonssøkeren presenterte det fornuftige opplegget med differensiering mellom vinter og sommer, og vi har arbeidet videre med problemstillingene, vil vi skjerpe kravene våre for sommerperioden til HRV 31,72 og LRV 31,15.

Svært viktig er også *lengden på sommerperioden*. Med et så kort intervall som fra 1. juni til 31. august fanger en stort sett opp bare en litt lang ordinær sommerferieperiode for norske brukere. Men perioden er for kort til å fange opp det aktive båt- og fiskelivet på Selura som strekker seg over en lengre periode. Vi mener sommerperioden må strekke seg fra 1. mai til 30. september.

6. Skadevirkninger av for lav vannstand

For lav vannstand i Selura kan føre til skader og ulemper for allmenne interesser og næringsinteresser både sommer og vinter.

6.1. Fisket – fare for bunnfrysing og tørrlegging av gyteområder og hensyn til ålebestanden

En av de alvorligste innvendingene mot for lav nedtapping vinterstid er risikoen for ødeleggelse av gyteområder. Selura har flere grunne gyteområder, der for tjukk is kan føre til bunnfrysing. Selura Fiske og grunneierlag har drevet kultiveringsarbeid i vannet helt fra 1980 og fram til i dag. Det har vært forsket mye på gytegrunner og -bekker. Videre har det vært et nært samarbeid med Fylkesmannens Miljøvern avdeling om kalkings prosjekter. Noen av de siste vintrene har vært preget av lange barfrostperioder. Vi har konstatert istykkelse på opp til 50 cm. Det er helt avgjørende at vannstanden ikke blir så lav at gyteplassene kan fryse til. Ved prøvefiske har vi konstatert at det ser ut til å være lite innslag av enkelte yngre årsklasser. Vi mener dette kan ha sammenheng med bunnfrysing.

For lav ordinær vannstand på gyteområdene om høsten kan også virke negativt inn på gytingen. Disse momentene er svært viktige for fiskebestanden og fisket i Selura og er så vidt vi kan se ikke belyst i konsesjonssøknaden. Vår foreslåtte minstevannsstand bør kunne forebygge slike skader.

Det er videre viktig at løsningene for et nytt kraftverksanlegg tar tilstrekkelig hensyn til ålebestanden i Selura.

6.2. Båttrafikken

Båttrafikken på Selura er som nevnt økende, og det er en tendens til noe større og mer dyptstikkende båter. I punkt 3.II.I i søknaden er det nevnt et anslag på båttallet i Selurar på ca. 30 båter. Dette er altfor lavt. Eksakt tall har vi ikke, men antallet båter må for lengst ha passert 100. Den viktigste, samlede båtthavna er ved Hølen, der en må passere kanalen under brua for å komme ut i selve Selura.

Videre er det båttrafikk i grunn kanal ut fra Lilledrange. Ved for lav vannstand vil ikke båttrafikk forbi disse flaskehalsene være mulig, og båtene kan ikke benyttes. For alle bryggeanlegg og fortøyningspunkt rundt vannet vil også for lav vannstand føre til ulemper. Disse momentene knyttet til båttrafikken mener vi er en viktig grunn til at det ikke er forsvarlig å gå lavere enn 31,15 om sommeren.

6.3. Badeliv i Selura

Det er mange fine bademuligheter rundt vannet. Aller viktigst er Svineviken ved Hølen og Egenes Camping, som i stor grad benyttes av turister og kommunens befolkning. Erfaringene har vært at for sterk nedtapping av vannet sommerstid sterkt reduserer verdien av noen av de fineste badeplassene.

6.4. Uttørring av brønner

Momentet er nevnt i konsesjonssøknaden, men søkt nedtonet som følge av at brønner har fått mindre betydning. Vi vil få peke på at for flere både fastboende og eiere av fritidseiendommer har brønnene i nær tilknytning til Selura fremdeles stor betydning. Det må tas hensyn til disse interessene ved fastsetting av tillatte reguleringshøyder.

6.5. Transport av tømmer og ved på islagt vann

En del grunneiere har utmarksteiger med atkomst bare fra vannsiden. Uttransport av tømmer og ved på islagt vann har langt tradisjoner på Selura. Fremdeles er det svært aktuelt med slik uttransport i vintre med stabile kuldeperioder, slik vi har hatt noen av de siste 5 årene. For sterk nedtapping vinterstid vil kunne føre til problemer for denne transporten.

7. Skadevirkninger av for høy vannstand

For høy vannstand kan føre til store skader på jordbruksareal og innretninger og etablerte virksomheter langs vannet. Vi har tidligere nevnt konkrete skader på båthus, hytter og sagbruk. Et annet viktig eksempel er fundamenteringen for det unike vannsportanlegget ved Egenes Camping, som blir skadet ved for høy vannstand. Spesielt ille blir skadevirkningene rundt vannet om for høy vannstand er kombinert med sterk vind. Vi viser i denne sammenheng til tidligere innsendte bilder av overflommete jordbruksarealer og bygninger under vann. Også for brønnene omtalt under pkt. 6.3 vil for høy vannstand kunne forringe kvaliteten på vannet. Maksimalgrensene vi foreslår på 31,81 om vinteren og 31,72 om sommeren vil i stor grad føre til at slike skader unngås.

Et viktig moment i denne sammenheng er også at reguleringsanlegget må være slik innrettet at en ved store nedbørmengder raskt kan bli kvitt overskuddsvannet. Regulanten må også være seg bevisst med å sette inn reguleringsiltak i tide.

8. Høydeangivelsene i søknaden og faktiske høyder

Reguleringshøydene er omtalt flere ganger i høringsuttalelsen vår. Hele tiden har vi i omtalen basert oss på de målene som søkeren har tatt utgangspunkt i – nemlig at laveste punkt på stemmen ligger på 31,98.

Selura Fiske og Grunneierlag

Ut fra vårt sterke engasjement i saka har vi tatt initiativet til en kontrollmåling av dette punktet. Vi engasjerte Lindland Maskin AS v/ Morten Tjørve til å utføre en autorisert GPS-måling av høyden på det laveste punktet på stemmen. Denne viste høyden 31,913 – se vedlagte rapport. Høyden er altså ca. 7 cm lavere enn den høyden søkeren opererer med.

Det går jo klart fram av søknaden at når søkeren ber om regulering opp til 31,98, menes det med dette det laveste punktet på stemmen slik den ligger i dag. Faktisk mål ligger altså 7 cm lavere etter våre utførte målinger. Vi ber NVE vurdere hvordan denne differansen videre skal håndteres. Når alle målangivelser i søknad og høringsuttalelser så langt ser ut til å avvike 7 cm fra de faktiske mål etter moderne måleteknologi og –metodikk, kan det lett bli grunn for misforståelser og forskjellige tolkninger. NVE må være oppmerksom på dette når man formulerer konsesjonsvedtaket. Og det vil jo absolutt være det beste for ettertiden om målene det blir operert med, samsvarer fullt ut med de faktiske forhold.

Med vennlig hilsen
For Selura Fiske og Grunneierlag
Torgny Espenes
Leder